

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

SECȚIUNEA A TREIA

CAUZA PLOTNICOVA c. REPUBLICII MOLDOVA

(Cererea nr. 38623/05)

HOTĂRÎRE

STRASBOURG

15 mai 2012

DEFINITIVĂ

15/08/2012

Această hotărîre a devenit definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 din Convenție. Poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Plotnicova c. Moldovei

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Treia), întrunită într-o Camera compusă din:

Josep Casadevall, *Președinte*,

Corneliu Bîrsan,

Alvina Gyulumyan,

Ján Šikuta,

Luis López Guerra,

Nona Tsotsoria,

Mihai Poalelungi, *judcători*,

și Santiago Quesada, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 17 aprilie 2012 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 38623/05) depusă la Curte împotriva Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile articolului 34 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către cetățeanca Republicii Moldova, dna Lidia Plotnicova („reclamanta”), la 17 octombrie 2005.

2. Reclamanta a fost reprezentată de către dl R. Tocan, avocat care își desfășoară activitatea în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl V. Grosu.

3. Reclamanta s-a plîns în special, că a fost deținută în condiții inumane contrar prevederilor articolului 3 din Convenție și că i-au fost încălcate drepturile garantate de articolul 6 § 3 din Convenție.

4. La 12 ianuarie 2009 Curtea a decis să comunice cererea Guvernului. De asemenea, Curtea a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia (fostul Articol 29 § 3).

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

5. Reclamanta s-a născut în 1950 și locuiește în Chișinău. În perioada anilor 1990, ea a devenit cunoscută în mediul de afaceri din Republica Moldova și a fost desemnată "persoana de afaceri a anului" în 1999.

6. În perioada 1999-2001 reclamanta a împrumutat bani de la patru persoane, în sumă totală de 894955 lei moldovenești (MDL), (aproximativ

79000 euro (EUR) la acel moment). Ea a spus creditorilor săi că va folosi banii pentru a importa produse cosmetice de la o companie franceză pentru a le vinde în magazinul ei de cosmetice din Chișinău. Cu toate acestea, reclamanta nu a rambursat banii și dobânda în termenul limită convenit cu creditorii ei. Reclamanta a declarat că ea a rambursat o parte din datorii înainte de inițierea procedurilor penale împotriva ei, și că tergiversarea rambursării banilor s-a datorat întârzierii importării produselor cosmetice în Republica Moldova. Nu a fost contestat de către părți faptul că reclamanta nu a negat niciodată existența datoriilor sale și că ea a confirmat în scris, inclusiv în fața autorităților în perioada procesului penal.

7. La 11 noiembrie 2002 a fost intentat un dosar penal în privința reclamantei, urmare a plîngerilor depuse de către creditorii. Reclamanta a fost învinuită de faptul că a obținut bani prin înșelăciune și abuz, fără nici o intenție de a-i rambursa. Potrivit reclamantei, o persoană cu influență asupra unuia dintre creditorii ei a vrut să obțină pe această cale el însăși un contract cu compania franceză, astfel amenințînd-o cu închisoarea în cazul în care ea va refuza să-i transfere lui afacerea ei cu această societate. Dosarul penal intentat împotriva sa a fost folosit ca un mijloc de a-i distruge afacerea.

8. La 3 februarie 2003 reclamanta a fost anunțată în căutare, iar la 4 februarie 2003, o instanță de judecată a dispus în privința ei măsura de reprimare - arestul preventiv. Nici reclamanta, nici reprezentantul său nu au fost prezenți la ședință.

9. Potrivit reclamantei, la 13 martie 2003 ea a fost arestată și escortată la izolatorul de detenție provizorie al Inspectoratului de Poliție mun. Chișinău, unde a fost deținută toată ziua, fără întocmirea unor acte procesuale în acest sens. Guvernul a susținut că detenția reclamantei a fost documentată corespunzător. Pentru că reclamanta a avut probleme grave de sănătate, a fost chemată o ambulanță, iar la recomandarea medicilor reclamanta a fost transportată la spital. Sub supravegherea poliției reclamanta a petrecut șapte zile în spital. La 20 martie 2003, reclamanta a fost externată din spital, arestată din nou și condusă la Izolatorul de Poliție mun. Chișinău. În aceeași zi reclamanta s-a simțit rău și a fost chemată o ambulanță pentru a o trata. La 11 aprilie 2003 fiica reclamantei s-a plîns Procuraturii mun. Chișinău despre presupusul refuz al poliției din 20 martie 2003 de a permite transferul reclamantei la spital. Reclamanta nu a informat Curtea despre vreun răspuns primit sau despre vreo contestație la procurorul ierarhic superior sau instanță de judecată în legătură cu această plîngere. La 28 mai 2003 reclamanta a fost transferată la Penitenciarul 13.

10. La 2 aprilie 2003 ofițerul de urmărire penală a trimis în adresa autorităților franceze o comisie rogatorie, cerîndu-le să verifice dacă reclamanta a avut încheiate contacte cu compania de cosmetice și dacă ea era reprezentantul ei oficial în Republica Moldova, precum și dacă ea a cumpărat produse cosmetice de la companie pentru a le importa în Moldova. La 26 iulie 2004 reclamanta a solicitat ca cele "două volume de materiale din Franța", să fie anexate la materialele dosarului penal. Procurorul a

susținut demersul reclamantei cu condiția ca materialele să fie traduse. Instanța a admis demersul, dar se pare că o traducere a materialelor nu a fost niciodată anexată la dosar.

11. Reclamanta a solicitat ca martori apărării să fie audiați. În special, la 1 noiembrie 2003 ea a solicitat ca O.G., fiul unuia dintre creditorii ei, să fie audiat, deoarece conform spuselor reclamantei el ar fi primit sume mari de bani de la ea din contul datoriei sale către mama acestuia. Mai mult decât atât, reclamanta a susținut ca a comunicat des cu el, toate acestea în opinia reclamantei dovedește faptul că ea nu se ascundea de creditorii ei, dar a încercat cu bună credință să-și onoreze obligațiile. Reclamanta a prezentat copii ale recipiselor întocmite de creditorii ei care confirmau că ea a rambursat diverse sume de bani până la inițierea urmăririi penale (de exemplu, ea a rambursat 5000 USD la 13 aprilie 2000, 300 USD la 15 ianuarie 2001, 500 USD la 15 decembrie 2001 și 500 USD la 15 ianuarie 2002; în plus, ea a rambursat în mai multe rânduri de-a lungul anului 2001 sume mai mici, lui S., care este unul din creditorii ei).

12. La 27 iulie 2005, reclamanta a fost condamnată la zece ani de închisoare. Instanța și-a motivat sentința prin declarațiile diferitor martori care au susținut că reclamanta a luat bani de la ei și nu i-a întors niciodată, ascunzându-se de ei. Instanța nu a menționat în sentința nimic despre rezultatele comisiei rogatorii, ci s-a bazat pe "informații de la Ministerul Afacerilor Interne", potrivit căreia reclamanta nu era reprezentant al companiei franceze în Republica Moldova. În cererea sa de apel reclamanta a subliniat, inter alia, că ei nu i-a fost asigurată traducerea materialelor obținute din partea autorităților franceze. Ea a reiterat cererea ei în timpul ședinței de la Curtea de Apel Chișinău, adăugând că instanța inferioară a luat act de imposibilitatea examinării acestor documente, în lipsa traducerii. Ea a făcut referire la recipisele creditorului S. ca dovadă a faptului că ei au comunicat frecvent de-a lungul anului 2001, când ea i-a rambursat sume de bani în contul datoriilor sale (a se vedea paragraful 11 de mai sus). Ea a mai menționat de asemenea că pe 30 noiembrie 2001, ea a călătorit împreună cu S. la vamă, pentru a întâlni un camion plin cu marfă importată de la compania franceză, și că acest fapt a fost confirmat în cursul ședinței de judecată din primă instanță. De asemenea, reclamantul a declarat că ea a solicitat ofițerului de urmărire penală citarea lui O.G. în calitate de martor, în scopul de a confirma faptul că acesta a primit sume mari de bani de la ea din contul datoriei, acesta fiind fiul unuia dintre creditorii ei. Reclamanta a mai susținut că ea a fost deținută, împreună cu alte șapte persoane, pe o perioadă mai mare de doi ani într-o celulă mică ce măsoară 10 metri pătrați, precum și faptul că celula nu era luminată suficient, nici aerisită sau echipată cu lucruri de necesitate elementară. De asemenea ea s-a plâns de faptul că a fost supusă la rele tratamente în timpul detenției, în urma cărora ea a fost internată în spital cu un braț rupt. Ea a cerut să fie luate în considerare problemele ei de sănătate, precum și condițiile inumane de detenție pe care ea le-a suportat o perioadă lungă de timp.

13. Ședința la Curtea de Apel Chișinău a fost programată pentru 1 decembrie 2005. Potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată, la demersul avocatului reclamantei instanța de judecată a anexat la dosar o recomandare emisă de către societatea franceză adresată instanței, potrivit căreia reclamantul a fost reprezentantul companiei în Moldova din 1994-2002 și este recunoscut ca un om de afaceri serios și responsabil, a căror activitate a permis companiei franceze să-și extindă afacerea în Moldova. În timpul ședinței din 1 decembrie 2005 reclamanta a solicitat instanței "examinarea rezultatelor comisiei rogatorii din Franța [avînd în vedere faptul că] prima instanță a declarat că documentele nu au fost traduse și, prin urmare, nu le-a examinat". Avocatul reclamantului a susținut demersul, adăugînd că în prima instanță au fost prezentat documentele contabile din Franța care au confirmat relația de afaceri dintre firma franceza de cosmetice și clientul său, care a reprezentat societatea în Republica Moldova. Potrivit procesului verbal, instanța a respins demersul prin încheiere protocolară pe motiv că materialele menționate de reclamantă au fost examinate de către instanța inferioară.

14. După examinarea pretențiilor părților, instanța a menținut sentința instanței inferioare, motivîndu-și decizia prin faptul că toate argumentele invocate de apărare au fost deja examinate de instanța inferioară și au fost corect respinse ca nefondate. În ceea ce privește argumentul reclamantei potrivit căruia ea nu a avut posibilitatea de a studia o versiune tradusă a documentelor obținute de la autoritățile franceze, instanța a constatat că instanța inferioară s-a expus deja cu privire la această chestiune.

15. În apelul său din motive de drept, avocatul reclamantului a făcut referire la refuzul instanțelor inferioare de a audia martori apărării, faptul că judecata nu a examinat probele privind rambursarea de către reclamantă a unei părți substanțiale a datoriei față de creditorii săi, fapt care exclude intenția de rea credință a reclamantei de a se sustrage de la plata datoriei; că dosarul nu era complet, unele dintre documentele din dosar care dovedesc nevinovăția reclamantei nu au fost transmise de către prima instanță la Curtea de Apel, precum și faptul că două dintre cele patru pretinse părți vătămăte invocate nu au fost prezente în cadrul ședinței de judecată în fața Curții de Apel Chișinău, chiar dacă reclamanta a considerat prezența lor obligatorie.

16. Avocatul reclamantei a considerat că reclamanta a fost urmărită penal și judecată pentru incapacitatea ei de a rambursa datoriile, contrar prevederilor articolului 1 al Protocolului 4 din Convenție. De asemenea, avocatul a menționat informația parvenită de la Departamentul Vamal, care confirma faptul că la 29 noiembrie 2003, societatea în care reclamanta avea funcția de director executiv a importat produse cosmetice de la compania franceză, și, prin urmare exercita exact tipul de activitate pentru care reclamanta a împrumutat bani. Avocatul reclamantei a făcut referire și la contractul dintre compania franceză și reclamantă, potrivit căruia acesta din urmă a activat în calitate de reprezentant oficial al acestei societăți în

Republica Moldova. În cele din urmă avocatul a menționat premiile primite de reclamantă în 1999-2001, inclusiv "Cel mai bun om de afaceri al anului 1999".

17. La 28 martie 2006 Curtea Supremă de Justiție a menținut hotărârile instanțelor inferioare. Instanța a constatat că reclamantul a împrumutat sume mari de bani și apoi evitata contactul cu creditorii săi, refuzând rambursarea datoriilor sale. Instanța a constatat că reclamanta nu a negat faptul că a împrumutat bani, explicînd că a investit banii în produse cosmetice și că la moment nu era încă în stare să-i ramburseze. De asemenea reclamanta s-a prezentat creditorilor săi ca o persoană de bună-credință- ca reprezentantul oficial al companiei franceze din Republica Moldova - în timp ce, de fapt, ea nu avea așa statut. Prin urmarea reclamanta prin înșelăciune și abuz ducea victimele în eroare, cu buna știință denaturînd relațiile dintre ei. Chiar dacă reclamanta pentru banii primiți dădea părților vătămate recipise, ulterior reclamanta se eschiva de la întîlnirile cu creditorii și de la plata datoriei.

18. Decizia Curții Supreme de Justiție a fost irevocabilă. La 18 decembrie 2006 recursul în anulare înaintat de reclamantă la Curtea Supremă de Justiție a fost respins ca inadmisibil.

19. La 26 martie 2009, reclamanta a fost eliberată din închisoare.

20. Reclamanta a declarat că ea a restituit o parte din banii pe care i-a împrumutat, dar nu a putut să întoarcă restul datoriei fiindcă exercitarea activității sale economice a fost întreruptă de arestarea sa..

II. RAPOARTELE RELEVANTE ALE COMITETULUI EUROPEAN PENTRU PREVENIREA TORTURII ȘI A PEDEPSELOR SAU TRATAMENTELOR INUMANE ORI DEGRADANTE.

21. Urmează părțile relevante ale raportului Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor sau Tratamentelor Inumane ori Degradante ("CPT") privind vizita efectuată în Republica Moldova în perioada 20 și 30 septembrie 2004 (CPT / Inf (2006) 7) (traducere neoficială):

55. În cea mai mare parte, situația instituțiilor vizitate, afectate de conjunctura economică din țară, rămînea a fi dificilă, fiind depistate numeroase probleme ce au fost identificate și în timpul vizitelor din 1998 și 2001 ce țin de condițiile materiale și regimurile de detenție.

La toate acestea se mai adaugă problema aglomerației care continuă să fie gravă. Într-adevăr, cu toate că instituțiile vizitate nu funcționează la capacitatea lor maximă, spre exemplu în închisoarea nr. 3 numărul persoanelor încarcerate s-a redus semnificativ în comparație cu cel atestat în cadrul ultimei vizite a Comitetului, ele continuă să fie extrem de aglomerate. De fapt, capacitatea de primire era stabilită în continuare în baza unui raport de 2 m² pentru un deținut, care a fost supus unor critici serioase; în realitate însă acest spațiu era uneori și mai mic.

77. Vizita ulterioară efectuată la închisoarea nr. 3 din Chișinău nu ne dă motive de satisfacție. Progresele constatate sunt minime, limitându-se la câteva reparații curente. Lucrările de reparație a sistemului de ventilare au fost posibile, în principal, datorită susținerii financiare din partea finanțatorilor civili (în special a ONG-urilor), iar amenajarea spațiilor de plimbare, datorită mijloacelor furnizate de către deținuți și familiile lor.

Renovarea și amenajarea celulelor sunt efectuate în totalitate de către înșiși deținuții și rudele lor, care plătesc și costul materialelor necesare. Tot aceștia trebuie să facă rost de cearșafuri și cuverturi, deoarece instituția poate oferi doar saltele jerpelite.

79. ... În concluzie, condițiile de viață în majoritatea celulelor din Blocurile I și II, precum și în celulele de tranzit, continuă a fi mizerabile. ...

În sfârșit, în ciuda reducerii substanțiale a aglomerației, numărul de deținuți în celule era încă destul de mare, chiar inadmisibil.

83. În toate instituțiile de detenție cantitatea și calitatea hranei deținuților constituie un motiv de reală îngrijorare, cu excepția coloniei de reeducare pentru minori de la Lipcani, unde eforturile depuse în acest sens sunt laudabile. Delegația a fost asaltată cu plângeri privind lipsa cărnii, a produselor lactate. Constatările făcute la fața locului de către delegație, atât în privința proviziilor, cât și a meniului confirmă aceste plângeri. Membrii delegației, au observat, de asemenea, că în unele instituții (la închisoarea nr. 3 și în colonia nr. 4), mîncarea care se servea era veche și practic inconsumabilă (de exemplu, avea insecte și viermi). Acest fapt nu este deloc surprinzător, ținînd cont de starea generală proastă a bucătăriilor și a echipamentului modest al acestora.

Cînd vine vorba despre asigurarea unei alimentații adecvate pentru deținuți, autoritățile moldovenești dau mereu vina pe dificultățile financiare. Totuși, Comitetul insistă că în cazul alimentației este vorba despre o condiție fundamentală a vieții, pe care statul trebuie să o asigure persoanelor pe care le are în responsabilitatea sa, și că nimic nu-l scutește de această responsabilitate. ...”

22. Urmează părțile relevante ale raportului CPT privind vizita efectuată în Republica Moldova în perioada 21 și 25 noiembrie 2005 (CPT / Inf (2008)35) (traducere neoficială):

9. ... În ceea ce privește resursele financiare, bugetul de stat acoperă doar parțial cheltuielile de bază ale închisorilor: la nivelul de 33% în ceea ce privește produsele alimentare (carnea, laptele și ouăle fiind obținute din proiecte umanitare). ...”

23. Urmează părțile relevante ale raportului CPT privind vizita efectuată în Republica Moldova în perioada 14 și 24 septembrie 2007 (CPT / Inf (2008)39) (traducere neoficială):

47. CPT salută măsurile întreprinse de către autoritățile moldovenești, menționate mai sus. Cu toate acestea, informațiile colectate de delegația Comitetului în timpul vizitei din 2007 arată că multe încă rămîn de făcut. În special, suprapopularea continuă să fie o problemă, în ciuda faptului că toate unitățile vizitate operau cu mult sub capacitatea lor oficială, în medie, doar doi metri pătrați de spațiu de locuit

revenea fiecărui prizonier, deși standardul prevăzute în legislația Republicii Moldova este de patru metri pătrați.

CPT-ul este convins că singurul mijloc viabil de a controla suprapopularea și pentru a atinge standardul de cel puțin patru metri pătrați de spațiu de locuit per prizonier este adoptarea unor politici destinate să limiteze sau să modereze numărul de persoane arestate. În acest sens, Comitetul subliniază necesitatea adoptării unei strategii care să acopere atât admitere cât și eliberarea din închisoare, pentru a se asigura că pedeapsa cu închisoarea este într-adevăr un remediu final. Acesta presupune, în primul rând, punerea accentului în perioada de dinainte de aplicarea unei pedepse pe măsuri preventive nonprivative de libertate și în al doilea rând, adoptarea de măsuri care să faciliteze reintegrarea în societate a persoanelor care au fost private de libertate .

CPT are încredere că autoritățile moldovenești vor continua eforturile de combatere a fenomenului de supraaglomerare a închisorilor, și că, în acest sens vor fi ghidați de Recomandarea Rec (99) 22 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei cu privire la supraaglomerarea închisorilor și inflația populației închisorilor, precum și Recomandarea Rec (2003) 22 privind eliberarea condiționată. "

ÎN DREPT

I. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 3 DIN CONVENȚIE

24. Reclamanta s-a plîns că a fost deținută în condiții inumane și de acordarea unei asistențe medicală insuficiente în timpul detenției. Mai mult decât atât, reclamanta pretinde că la 20 martie 2003 atunci când ea a fost externată din spital, ofițerul de urmărire penală i-a refuzat în continuarea tratamentului ambulatoriu. Ea s-a bazat pe articolul 3 al Convenției, care prevede:

“Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

A. Admisibilitatea

1. *Cu privire la condițiile de detenție*

25. Guvernul a susținut că reclamanta nu a epuizat toate căile de atac interne disponibile în privința plîngerii sale în temeiul articolului 3 al Convenției. În special, Guvernul a susținut că reclamanta deși are acest drept nu a inițiat o acțiune civilă unde ar fi trebuit să solicite despăgubiri pentru condițiile inumane de detenție.

26. Curtea reiterează că în jurisprudența sa a constatat deja că remediul la care se referă Guvernul nu constituie o "cale de atac eficientă" în ceea ce privește încălcarea articolului 3 al Convenției (a se vedea, de exemplu, *Rotaru c. Moldovei*, nr. 51216 / 06, § 25, 15 februarie 2011, precum și alte referințe menționate în cauza dată). În speță, la momentul înaintării plîngerii la Curte, reclamanta se afla încă în detenție. Rezultă că această obiecție trebuie respinsă ca nefondată.

27. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este vădit nefondată în sensul articolului 35 § 3 (a) din Convenție. Ea notează că aceasta nu este inadmisibilă sub nici un alt temei. Prin urmare, aceasta urmează a fi declarată admisibilă.

2. Cu privire la celelalte capete de plîngere în temeiul articolului 3

28. În ceea ce privește plîngerea reclamantei cu privire la reținerea și refuzul ofițerului de urmărire penală din 20 martie 2003 în tratament ambulatoriu, Curtea constată că reclamanta nu a prezentat documente care ar confirma rezultatul plîngerii făcute în acest sens la nivel național (a se vedea punctul 9 de mai sus). Chiar presupunînd că ea ar fi epuizat căile de atac interne prin contestarea în instanță a unei eventuale ordonanțe a procurorului în acest sens, reclamanta a depus cererea sa la 17 octombrie 2005, la peste doi ani de la evenimentele relevante. Rezultă că acest capăt de cerere a fost introdus tardiv și trebuie să fie respinsă în conformitate cu articolul 35 § § 1 și 4 din Convenție.

29. În plus, Curtea consideră că reclamanta nu a probat alegația privind presupusa insuficiență a asistenței medicale acordate ei în timpul detenției sale. Dimpotrivă, dosarul conține documente care confirmă faptul că reclamanta avea deja probleme de sănătate înainte de arestarea ei și că, ulterior, ea a fost văzută în mod regulat de către medici urmînd diverse tratamente prescrise de medicii respectivi. Prin urmare, această pretenție este vădit nefondată și trebuie respinsă în conformitate cu articolul 35 § § 3 (a) și 4 din Convenție.

B. Fondul

1. Observațiile părților

30. Reclamanta s-a plîns că condițiile de detenție în Penitenciarul 13 au fost inumane (a se vedea punctul 12 de mai sus). Ea a adăugat că mîncarea era necomestibilă, constînd din "o supă tulbure, cu smocuri de cereale turnată în boluri nespălate" și ceai fără gust. Singura ei alinare erau coletele primite de la fiica ei, care însă de nenumărate ori nu ajungeau la ea.

31. Guvernul a reiterat că reclamantul nu s-a plîns la nivel național cu privire la condițiile de detenție și că nu pretins despăgubiri în instanță. Prin

urmarea reclamanta însăși a confirmat faptul că nu a simțit că condițiile sale de detenție au fost sub standard.

32. Ei au adăugat că, în timpul detenției reclamanta a stat în celulă nr. 106, care avea 10 metri pătrați și era prevăzută pentru un număr de șase deținuți, celula nr. 107 (14.75 metri pătrați pentru opt deținuți); celula nr. 109 (14.1 metri pătrați pentru șase deținuți); celula nr. 110 (14.64 metri pătrați pentru opt deținuți) și celula 111 (14.1 metri pătrați pentru opt deținuți). În consecință, nivelul minim standard de doi metri pătrați de spațiu personal per deținut a fost respectat. Fiecare dintre celule a avut acces la lumina zilei printr-o fereastră, a fost ventilată corespunzător, avea robinet cu apa curgătoare și veceu separat de restul celulei printr-o barieră. Temperatura era menținută mai sus de 18 grade C în timpul iernii și deținuții puteau face duș periodic. Fiecare celulă avea un aparat de radio, iar deținuților le era permis să-și instaleze televizor și alte echipamente audiovizuale permise de regulamente. De trei ori pe zi era servită mâncare caldă de o calitate și cantitate acceptabilă.

33. Guvernul în cele din urmă a făcut referire la faptul că, reclamanta avea dreptul la o oră de exerciții fizice în fiecare zi, iar începând cu 09 februarie 2006 ea a început să lucreze în cadrul grupului de curățenie, astfel petrecând timp în afara celulei în fiecare zi.

2. *Aprecierea Curții*

34. Curtea reiterează că, în conformitate cu jurisprudența sa, rele tratamente trebuie să atingă un nivel minim de gravitate. Evaluarea acestui nivel minim depinde de toate circumstanțele cazului, precum ar fi durata tratamentului, consecințele sale fizice și psihice și, în unele cazuri, de sexul, vârsta și starea sănătății victimei (a se vedea *Kudla v. Polonia* (MC), nr. 30210/96, § 91, CEDO 2000-XI, și *Peers v. Grecia*, nr. 28524/95, § 67, CEDO 2001-III). Cu toate acestea, indiferent dacă problema scopului tratamentului era de a umili sau de a corupe victima este un factor de luat în considerare, absența oricărui astfel de scop nu poate exclude o constatare a unei încălcări a Articolului 3 (a se vedea *Peers*, citată mai sus, § 74).

35. În speță, Curtea notează că reclamanta a dat o descriere detaliată a condițiilor sale de detenție, inclusiv celulele suprapopulate și calitatea proastă a alimentelor. În observațiile sale, Guvernul a oferit detalii specifice privind dimensiunea celulelor și numărul de persoane deținute în ele (a se vedea punctul 32 de mai sus). Curtea observă că, în toate celulele în care reclamanta a fost deținută, spațiul personal disponibil pentru fiecare deținut nu a depășit 2,5 metri pătrați, care este cu mult sub nivelul minim de 4 metri pătrați adesea menționate în rapoartele CPT și jurisprudența Curții (a se vedea, de exemplu, *Rotaru v. Moldova*, citată mai sus, § 38). Deși faptul că reclamanta a lucrat în afara celulei sale i-ar fi adus o anumită ușurare a condițiilor de detenție, faptul că ea își petrecea nopțile, fiecare noapte a perioadei sale de detenție, într-un astfel de spațiu înghesuit, această suferință

în sine, atinge un nivel minim de gravitate pentru a constata încălcarea articolului 3 din Convenție. De asemenea, este de remarcat faptul că reclamanta a petrecut mai mult de opt luni, în astfel de condiții înainte de a i se permite să lucreze în afara celulei sale.

36. În ceea ce privește argumentul Guvernului cu privire la absența oricăror plângeri, Curtea notează că reclamantul a făcut cel puțin o astfel de plângere la Curtea de Apel (a se vedea punctul 12 de mai sus) și că aparent nu a primit nici un răspuns la plângerea sa. Prin urmare nu poate fi susținut că reclamanta a recunoscut implicit că condițiile sale de detenție erau bune.

37. De asemenea, Curtea notează că deși Guvernul respinge declarațiile reclamantei cu privire la calitatea și cantitatea mâncării, Guvernul nu a furnizat detalii specifice care dovedesc contrariul, în special în ceea ce privește produsele alimentare disponibile în timpul primilor ani de detenție a reclamantei. Descrierea reclamantei corespunde, raportului CPT întocmit câteva luni mai devreme (a se vedea punctul 21-23 de mai sus). În consecință, Curtea acceptă argumentele reclamantei în această privință.

38. Având în vedere cele de mai sus, Curtea constată că reclamanta a fost deținută în condiții incompatibile cu cerințele prevăzute de articolul 3 din Convenție. În consecință, a existat o încălcare a acestei dispoziții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 3 DIN CONVENȚIE

39. Reclamanta s-a plîns de încălcarea articolului 6 § 3 din Convenție, din cauza omisiunii instanțelor de a audia martori și de a dispune traducerea documentelor cheie în dosar.

Partea relevantă a articolului 6 § 3 prevede următoarele:

“ Orice acuzat are, în special, dreptul:

...

(b) sa dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale;

...

(d) sa întrebe sau sa solicite audierea martorilor acuzării și sa obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării;

(e) sa fie asistat în mod gratuit de un interpret, daca nu înțelege sau nu vorbește limba folosită la audiere”

A. Admisibilitatea

40. Guvernul a susținut că reclamanta nu a epuizat căile interne de atac disponibile în sensul că ea nu a înaintat în fața instanțelor naționale nici un

demers privind citarea martorului O.G. sau privind examinarea traducerii documentelor din Franța.

41. Cu toate acestea, Curtea notează că reclamanta a făcut un astfel de demers în cererea în apel și în timpul ședinței de la Curtea de Apel Chișinău (a se vedea punctele 12 și 13 de mai sus). În consecință, această obiecție trebuie să fie respinsă.

42. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este vădit nefondată în sensul articolului 35 § 3 (a) din Convenție. Ea notează că aceasta nu este inadmisibilă sub nici un alt temei. Prin urmare, aceasta urmează a fi declarată admisibilă.

B. Fondul

43. Reclamanta s-a plîns de omisiunea instanțelor interne de a cita martorul O.G. sau de ai permite să adreseze întrebări martorilor acuzării, și să examineze materialele obținute în rezultatul comisiei rogatorii adresate autorităților franceze. De asemenea reclamanta s-a plîns de faptul că nu a fost în stare să înțeleagă în mod corespunzător cursul procedurilor și nici a hotărârile adoptate, deoarece nu i-a fost asigurată traducerea lor în limba rusă așa cum este prevăzut de lege, iar dumneaei nu înțelege limba română.

44. Potrivit Guvernului, organele de urmărire penală au adunat suficiente probe pentru a dovedi vinovăția reclamantei astfel încât documentele obținute de la autoritățile franceze nu erau necesare pentru condamnarea acesteia. În consecință, organele de urmărire penală în învinuirea reclamantei nu s-au bazat pe răspunsul comisiei rogatorii, și nici unul dintre documentele obținute nu au fost incluse în dosar sau invocate de instanțele judecătorești la adoptarea hotărârilor sale. Reclamanta nu a înaintat nici o plîngere autorităților naționale că ea și avocatul ei au fost în imposibilitatea de a interoga martorii acuzării. Dimpotrivă, dosarul penal conține cererea reclamantei de a audia martorul F., demers admis de instanța, martorul fiind citat și audiat.

45. Mai mult decît atât, instanțele superioare au constatat că materialele cauzei au fost examinate de către instanța inferioară și că este nevoie de a le examina în cadrul apelului și recursului. Reclamanta nu s-a plîns niciodată în cursul procedurii că nu a înțeles nimic, și nici nu a solicitat traducerea în rusă, semnînd întodeauna documente în limba română avînd și asistența unui avocat vorbitor de limba română.

46 Curtea subliniază pentru început că printr-o scrisoare din 17 mai 2010, a solicitat Guvernului să prezinte orice decizie adoptată de prima instanță sau instanța de apel cu privire la admiterea sau respingerea demersului privind audierea martorul O.G. Curtea nu a primit o astfel de decizie, deși reclamanta s-a plîns expres de omisiunea ofițerului de urmărire penală și instanței de judecată primare, de a cita martorul O.G.(a se vedea punctele 11 și 12 de mai sus), care în opinia sa ar fi putut confirma faptul

că ea nu s-a ascuns de creditorii săi și că ea a rambursat datoria uneia dintre părți vătămate - mamei lui O.G. în perioada în cauză. Curtea reiterează faptul că este în primul rând de competența instanțelor naționale de a evalua relevanța și admisibilitatea declarațiilor martorilor. Cu toate acestea, neexaminarea de către instanțele judecătorești naționale, a demersului reclamantei de a audia martorul O.G. ridică, în sine, o problemă gravă în temeiul articolului 6 din Convenție, deoarece reclamanta a fost lipsită, de un mijloc important de apărare (a se vedea, de exemplu, *Vidal c. Belgiei*, 22 aprilie 1992, § 34, seria A, nr. 235 B).

47. Curtea observă, argumentul Guvernului referitor la faptul că documentele obținute în rezultatul comisiei rogatorii de la autoritățile Franceze nu au fost incluse în dosar, deoarece au fost considerate de organele urmăririi penale irelevante. Cu toate acestea, reamintește că "... aceasta este o cerință de echitate în temeiul alineatului 1 al articolului 6 ... ca autoritățile de urmărire penală să dezvăluie apărării toate probele și materiale în favoarea sau împotriva învinutului "(a se vedea *Edwards c. Regatului Unit*, 16 decembrie 1992, § 36, seria A nr 247 B.). Într-adevăr, era de competența reclamantei și a avocatul său de a decide dacă aceste materiale ar putea fi folosite ca probe ale apărării, în timp ce concluzia finală în ceea ce privește importanța acestor dovezi pentru rezultatul cauzei date era de competența instanței judecătorești. În rezultat eșecului organului de urmărire penală de a oferi apărării și instanței traducerea materialelor obținute din Franța - în absența unei hotărâri judecătorești motivate de a refuza accesul la aceste materiale a apărării - este, în sine, incompatibilă cu cerința de echitate în temeiul articolului 6 din Convenție.

48. Constatările de mai sus sunt suficiente pentru ca Curtea să ajungă la concluzia că există o încălcare a drepturilor reclamantei în temeiul articolului 6 § 3 din Convenție.

III. ALTE PRETINSE ÎNCĂLCĂRI ALE CONVENȚIEI

A. Plîngerea în temeiul articolului 5 din Convenție și articolului 1 din Protocolul 4 la Convenție

49. De asemenea, reclamantul s-a plîns de încălcarea articolului 5 § § 1 și 3 din Convenție în ceea ce privește detenția sa ilegală în perioada 13- 20 martie 2003 și reținerea nemotivată ulterioară. De asemenea, ea s-a plîns în temeiul articolului 1 al Protocolului 4 din Convenție, de faptul că ea a fost reținută pentru unicul motiv că a fost în imposibilitatea de a-și plăti datoriile

50. Curtea notează că reclamantul nu a solicitat în mod specific instanțelor naționale de a declara detenția ei din perioada 13- 20 martie 2003 ca fiind ilegală. În lipsa unei decizii definitive a instanței naționale, termenul de șase luni pentru depunerea unei cereri la Curte, a pornit de la

data la care pretinsa detenție ilegală s-a încheiat, și anume de la 20 martie 2003. Avînd în vedere faptul că cererea a fost depusă la 17 octombrie 2005, acest capăt de cerere trebuie prin urmare respins în conformitate cu articolul 35 § 1 și 4 din Convenție, deoarece cererea a fost depusă cu încălcarea termenului de prescripție.

51. În continuare, Curtea consideră că reclamanta nu a probat alegația sa în temeiul articolului 5 § 3 al Convenției, precum că detenția sa ulterioară nu a fost motivată suficient. Se observă că ea a descris doar la general, pretinsa lipsă de motivare în încheierile instanțelor judecătorești naționale prin care i-a fost aplicată măsura preventivă de arest preventiv, și nu a prezentat copii ale acestor încheieri. În mod similar, plîngerea în temeiul articolului 1 din Protocolul 4 din Convenție este nefondată.

În consecință, Curtea concluzionează că acest capăt de cerere este vădit neîntemeiat și trebuie respins în conformitate cu articolul 35 § 3 (a) și 4 din Convenție.

B. Plîngerea în temeiul articolului 6§ 2 din Convenție

52. Reclamanta s-a plîns de încălcarea articolului 6 § 2 din Convenție, susținînd că instanțele judecătorești nu au aplicat în mod corespunzător dreptul său la prezumția nevinovăție împotriva dovezilor acuzării.

53. Curtea constată că această critică este nefondată, întrucît reclamanta nu a furnizat nicio dovadă care să demonstreze că instanțele au încălcat prezumția de nevinovăție atunci cînd au examinat cauza sa. Prin urmare, acest capăt de cerere trebuie respins ca nefondat, în temeiul articolului 35 § 3 litera (a) și 4 din Convenție.

C. Plîngerea în temeiul articolului 8 din Convenție

54. De asemenea, reclamanta s-a plîns de încălcarea articolului 8 din Convenție, ca urmare a refuzului autorităților închisorii de a-i permite să-și vadă rudele, inclusiv de a lua parte la funeraliile fratelui ei, sau de a trimite scrisori.

55. Curtea consideră că această plîngere este nefondată, întrucît reclamanta nu a prezentat dovezi că autoritățile închisorii au refuzat să-i permită să-și vadă rudele sau că corespondența sa a fost monitorizată. Mai mult decît atît, în timp ce contactul ei cu lumea din afară a fost limitat înainte de transferul ei la Penitenciarul 13 la 28 mai 2003, din cauza cerințelor organului de urmărire penală, termenul de prescripție pentru orice plîngere în acest sens este expirat din aceleași motive ca și cele menționate în punctul 50 de mai sus. În consecință, acest capăt de cerere trebuie respins ca nefondat, în temeiul articolului 35 § 3 litera (a) și 4 din Convenție.

D. Plîngerea în temeiul articolului 1 din Protocolul 1

56. Reclamanta s-a plîns în temeiul articolului 1 din Protocolul 1 din Convenție, deoarece a fost obligată la plata în întregime a datoriei creditorilor ei, în timp ce ea a întors deja o parte din datorie.

57. Curtea nu consideră că a existat o ingerință nejustificată sau disproporționată în drepturile de proprietate ale reclamantei. Ea notează că instanțele judecătorești naționale au examinat argumentele reclamantei împotriva existenței unei obligații de a plăti creditorii ei în întregime și le-a respins prin decizii motivate ne afectate de arbitraj. Prin urmare, acest capăt de cerere trebuie respins ca nefondat, în temeiul articolului 35 § 3 litera (a) și 4 din Convenție.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

58. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau protocoalelor sale și dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decît o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă”.

A. Prejudiciul material

59. Reclamanta a susținut că, în urma detenției sale ilegale și condamnării ea și-a pierdut afacerea, care avea un venit anual de 100000 dolari americani (USD), rezultînd într-o pierdere globală de 600000 USD. De asemenea, reclamanta a pretins suma de 50000 Euro pentru costul tratamentului medical necesar pentru a recupera prejudiciul cauzat sănătății sale în urma tratamentului medical insuficient și condițiilor inumane de detenție. De asemenea, ea a pretins 4500 EUR pentru costul medicamentelor și a alimentelor trimise de rudele ei, deoarece statul nu a fost în stare să-i le ofere în calitate și cantitatea suficientă.

60. Guvernul a considerat că calculele reclamantei sunt nerezonabile și neprobate.

61. Curtea reiterează că în speță a constatat doar încălcarea articolului 3 (condițiile de detenție) și 6 § 3 din Convenție. Curtea nu găsește nicio legătură între aceste încălcări și cererile privind venitul ratat. De asemenea ea subliniază că a declarat inadmisibilă capătul de cerere în temeiul articolului 3 din Convenție cu privire la asistența medicală acordată reclamantei în timpul detenției. Prin urmare Curtea nu poate admite cererea sa de despăgubire pentru pretinsele costuri medicale necesare pentru recuperarea ei după eliberare. În cele din urmă, Curtea consideră că prejudiciul cauzat reclamantei prin servirea alimentelor necomestibile trebuie să fie examinat în calitate de prejudiciu moral.

Prin urmare, Curtea respinge pretențiile reclamantei cu acest titlu.

B. Prejudiciul moral

62. Reclamanta a pretins 1000000 EUR pentru prejudiciile cauzate reputației de om de afaceri și pentru suferințele cauzate de condițiile inumane de detenție.

63. Guvernul a considerat că suma solicitată este exagerată în comparație cu sumele acordate de către Curte în cauze similare în ceea ce privește Republica Moldova.

64. În vederea constatării violării articolelor 3 și 6 din Convenție și apreciind în mod echitabil, Curtea acordă reclamantei 4500 EUR cu titlu de despăgubiri pentru prejudiciul moral.

C. Costuri și cheltuieli

65. Reclamanta a lăsat la discreția Curții suma ce urmează să-i fie acordată cu acest titlu.

66. Guvernul a considerat că reclamanta nu a făcut nici o cerere în acest sens.

67. Curtea observă că, pentru ca o anumită sumă să fie acordată cu titlu de costuri și cheltuieli în temeiul articolului 41 trebuie să fie stabilit dacă cheltuielile suportate au fost reale, necesare și sunt rezonabile ca quantum (a se vedea, de exemplu, *Nilsen și Johnsen c. Norvegiei* [MC], nr. 23118/93, § 62, CEDO 1999-VIII).

68. În speță, reclamanta nu a pretins o sumă specifică și nu a demonstrat că ea a suportat sau a avut de gând să suporte unele cheltuieli. În același timp, Curtea consideră că este rezonabil să acorde reclamantei suma de 100 EUR pentru costuri și cheltuieli incidentale.

C. Dobânda

69. Curtea consideră că este corespunzător ca penalitatea să fie calculată în dependență de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* admisibile plîngerile formulate în temeiul articolului 3 (referitoare la condițiile de detenție) și articolului 6 § 3 din Convenție, și restul pretențiilor inadmisibile;

2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 3 din Convenție în ceea ce privește condițiile de detenție ale reclamantei;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 3 din Convenție;
4. *Hotărăște*:
 - (a) că statul pârît trebuie să plătească reclamantei, în termen de trei luni de la data la care această hotărîre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 din Convenție, următoarele sume, care urmează să fie convertite în lei moldovenești conform ratei de schimb aplicabile la data executării hotărîrii:
 - (i) 4500 (patru mii cinci sute) Euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral, plus orice taxă care poate fi percepută; și
 - (ii) 100 (o sută) Euro (EUR) cu titlu de costuri și cheltuieli, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus pînă la executarea hotărîrii, urmează să fie plătită o dobîndă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobînzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, plus trei procente;
7. *Respinge* restul pretențiilor reclamantei cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 15 mai 2012, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte